

Samen Sterk Museumwerk

Museumnotitie
Provincie Noord-Brabant

Boekmanrichting - Bibliotheek
Haringracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

**Provincie
Noord-Brabant**

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
30 juni 1998

INHOUD

Samenvatting	2
1. Voorwoord	4
2. Ontwikkelingen en tendensen	5
2.1 Landelijke ontwikkelingen	5
2.2 Ontwikkelingen in Noord-Brabant	5
2.3 Kansen en bedreigingen als inspiratiebron	6
3. Museumbeleid van Brabant, een terugblik	8
3.1 Het provinciaal beleid tot nu	8
3.2 Museumbeleid Brabantse gemeenten	8
3.3 Het advies van de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur	9
3.4 Discussie-notitie 'Nieuwe koers, nieuwe wegen'	9
3.5 Conclusies	11
4. Toekomstig beleid	12
4.1 Het bestuurlijk kader	12
4.2 Het inhoudelijke kader; cultuurhistorie als ontwikkelingsperspectief	12
4.3 De provinciale visie op cultuur en de rol van de musea	13
4.4 Accenten museumbeleid	15
5. Een nadere uitwerking; de drie pijlers	17
5.1 Noordbrabants Museum	17
5.2 Brabantse Museumstichting	18
5.3 Incidentele subsidies	20
6. Financiële aspecten	23

SAMENVATTING

De museumnotitie **Samen Sterk Museumwerk** kan beknopt worden samengevat in onderstaande acht punten.

1. *Musea in Brabant, de schatkamers van de Zuid-Nederlandse Cultuur*

In de provincie Noord-Brabant zijn ongeveer 130 musea. Het zijn de 'schatkamers' van de Zuid-Nederlandse cultuurgeschiedenis. Jaarlijks trekken deze Brabantse musea ca. 1,8 miljoen bezoekers. De provincie is trots op de grote variëteit aan musea en wil het Brabantse cultuurbezit 'koesteren' voor toekomstige generaties.

2. *Bedreigingen voor de toekomst*

Naast de vele sterke punten van de Brabantse musea zijn er ook enkele belangrijke bedreigingen. De kwaliteitsontwikkeling stagneert en vele musea hebben een te beperkte organisatorische en financiële basis. Er is een sterke neiging tot 'solisme' hetgeen leidt tot een versnippering van middelen.

3. *Evaluatie van provinciaal museumbeleid en peiling meningen museumveld*

Een evaluatie van de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur en een peiling van de meningen van musea en gemeenten hebben geleid tot de volgende conclusies:

- het museumbeleid dat berust op drie pijlers (subsidiëring Noordbrabants Museum en Brabantse Museumstichting en incidentele subsidies) moet worden voortgezet;
- er is extra aandacht nodig voor kwaliteitsverbetering en innovatie; kansrijke en museum-overstijgende initiatieven moeten extra worden ondersteund;
- samenwerking moet worden gestimuleerd, waarbij de Brabantse Museumstichting en het Noordbrabants Museum een actievere rol moeten spelen;
- er moet een extra subsidiebudget komen van minstens f 1 miljoen voor een inhaaloperatie en voor het in gang zetten van bovengenoemde ontwikkelingen.

4. *De rol van de provincie: 'aanjager en partner'*

De provincie wil bij het museumbeleid een faciliterende en stimulerende rol spelen. De provincie wil aanjager en partner zijn. Dat betekent samen met andere betrokken partijen werken aan de kwaliteit en vernieuwing van het museale bestel in Brabant.

De profilering van de Brabantse cultuurhistorie in één samenhangend concept, de bevordering van cultuurparticipatie en de intensivering van samenwerking zijn voor de provincie daarbij leidende principes.

5. *Noordbrabants Museum, een brandpunt in het museale bestel*

De provincie ziet het Noordbrabants Museum als het 'brandpunt' in het Brabantse museale bestel. Het museum zal een centrale rol moeten spelen bij de ontwikkeling van de Culturele Biografie van Brabant, waarbij het Brabantse culturele erfgoed op een samenhangende en eigentijdse wijze (bijv. met multimedia) wordt gepresenteerd. De provincie wil in deze ontwikkeling extra investeren door stimuleringsubsidies aan het museum. In afwachting van beslissingen over mogelijke toekomstige uitbreiding, wil de provincie het jaarlijks

subsidie aan het museum met f 200.000,-- verhogen ten behoeve van kwaliteitsverbetering en publiekstaken. Intussen wil de provincie samen met het museum en andere betrokkenen de haalbaarheid van de uitbreidingsplannen (Cultureel Kwartier Waterstraat) onderzoeken.

6. *Brabantse Museumstichting, projectontwikkelaar in museumland*

De Brabantse Museumstichting zal op effectieve wijze aan de Brabantse musea ondersteuning moeten bieden. Het landelijk normeringsproject en het museuminventarisatieproject (MUSIP) zijn hierbij belangrijke stimulansen. Daarnaast wil de provincie dat de stichting meer dan voorheen de rol van 'projectontwikkelaar' in museumland gaat vervullen. De Brabantse Museumstichting zal het voortouw moeten nemen bij de invulling van nieuwe museale taken op het gebied van marketing, publiciteit, educatie en cultuurtoerisme. Verder zal de stichting het initiatief moeten nemen bij de uitwerking van (regionale) samenwerkingsvormen, zoals bijvoorbeeld het ecomuseum-concept.

De provincie wil het subsidie aan de Brabantse Museumstichting voor een periode van vier jaar verhogen met f 125.000,-- ten behoeve bovenstaande ontwikkeling.

7. *Stimuleringsbudget*

De provincie wil jaarlijks een extra bedrag van f 650.000,-- uittrekken om kansrijke en museum-overstijgende projecten te stimuleren. Projecten die gericht zijn op kwaliteitsverbetering, innovatie en samenwerking krijgen extra kansen.

8. *Overige incidentele subsidies*

De overige incidentele subsidies (zoals voor bijvoorbeeld museumcollecties en aankopen hedendaagse beeldende kunst) blijven in grote lijnen gehandhaafd. Ook het subsidie aan het Noordbrabants Natuurmuseum wordt op het huidige niveau voortgezet.

1 VOORWOORD

Voor u ligt de Museumnotitie Provincie Noord-Brabant.

Voorafgaand aan deze notitie vond een open gedachtewisseling plaats met het 'Brabantse museumveld' over 'hun' toekomst en over de meest gewenste ontwikkeling van het provinciale museumbeleid.

Als voorzet voor deze gedachtewisseling hebben wij op 13 januari 1998 de discussie-notitie '*Nieuwe koers, nieuwe wegen*' uitgebracht.

Op onze uitnodiging om aan het debat deel te nemen en op de notitie te reageren, is door veel betrokkenen enthousiast ingegaan.

Naar onze mening heeft het discussie-stuk een belangrijk proces op gang gebracht. Uit de reacties die wij van musea en gemeenten mochten ontvangen, blijkt een actieve betrokkenheid van het veld bij het toekomstige provinciale beleid. Dit heeft ons geholpen en geïnspireerd bij het schrijven van deze notitie.

Alvorens onze visie op de toekomst van het museale veld uiteen te zetten, geven wij in hoofdstuk 2 een korte schets van ontwikkelingen in het museale veld. Eerst zullen we ingaan op algemene ontwikkelingen, zoals die in de gehele Nederlandse museale sector zijn waar te nemen. Daarna geven wij een beknopte schets van de ontwikkelingen in het Brabantse museale bestel. In hoofdstuk 3 blikken wij terug op het tot nog toe gevoerde provinciale beleid en bespreken wij de evaluatie door de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur. Tevens gaan wij in op de discussie-notitie '*Nieuwe koers, nieuwe wegen*' en de diverse reacties en commentaren.

Het toekomstige provinciale museumbeleid formuleren wij in hoofdstuk 4. Wij werken dit beleid concreet uit in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 bevat tenslotte een financiële paragraaf.

2 ONTWIKKELINGEN EN TENDENSEN

2.1 Landelijke ontwikkelingen

1. *Groei aantal musea, museumbezoek stabiel*

De afgelopen tien jaar is het aantal musea behoorlijk gegroeid. Wij zien deze groei (mede) als uiting van de toenemende interesse in het culturele erfgoed en de wens om de eigen lokale en regionale identiteit te koesteren.

Ook de publieke belangstelling voor musea heeft in de achter ons liggende periode een behoorlijke groei laten zien. Deze werd vooral veroorzaakt door de zgn. "Mega-exposities", zoals bijvoorbeeld de 'Vermeer'-tentoonstelling. De laatste paar jaar is er echter landelijk een stabilisatie van de bezoekerscijfers bij musea waar te nemen. Sommige musea ondervinden zelfs een teruggang van het bezoekersaantal. Ongetwijfeld speelt de toenemende concurrentie op de vrijetijdsmarkt daarbij een rol.

2. *Verzakelijking en professionalisering*

We zien in het museumveld, vooral bij de middelgrote en grote musea, een toenemende verzakelijking en professionalisering. De bedrijfsvoering wordt professioneler, marketing en publieksonderzoek vinden steeds meer toepassing bij musea. Er blijkt ook een hernieuwde visie op de publieksbenadering: de belangstellende wordt meer gezien als een consument die behalve iets wil leren, ook iets wil beleven.

Ook de houding van de subsidiënten heeft bijgedragen aan een toenemende verzakelijking, waarbij musea eigen inkomsten moeten verwerven en in grotere mate afhankelijk zijn geworden van sponsorbijdragen.

3. *Terug naar de kerntaken en de inhoud*

Het scoren van bezoekersaantallen heeft de afgelopen jaren van musea veel energie gevegd. De tendens is dat musea zich meer willen gaan richten op de kerntaken, waarbij de behoud- en beheertaak hernieuwde aandacht krijgt (Deltaplan).

Musea willen tevens inspelen op de komst van een nieuwe meer kritische bezoeker, die meer diepgang en kwaliteit verlangt. Dit vraagt om goed onderbouwde tentoonstellingen, met een hoge visuele kwaliteit en goede vormgeving.

4. *Nieuwe media en informatietechnologie*

De komst van nieuwe media betekent nieuwe en ongekende mogelijkheden voor musea. Steeds meer worden deze benut voor beheer en ontsluiting van collecties, nieuwe vormen van presentatie, maar ook als managementtool in het kader van de bedrijfsvoering (marketing, publieksonderzoek etc.)

2.2 Ontwikkelingen in Noord-Brabant

1. *Stagnatie in kwaliteitsontwikkeling van (middel) grote musea*

Deze categorie musea heeft zich kunnen ontwikkelen door uitbreiding en professionalisering van de staf, uitbreiding van huisvesting dan wel volledige herhuisvesting en meer zorg voor collectiebeheer. Daarmee zijn de belangrijkste randvoorwaarden vervuld.

Maar er moet verder in deze musea worden geïnvesteerd, vooral waar het gaat om de

publiekscant (interactieve presentaties, educatie, enzovoort). Door gebrek aan financiële middelen dreigt de verdere kwalitatieve ontwikkeling van de publiekstaken van deze musea te stagneren. Daardoor missen ze de aansluiting op landelijke ontwikkelingen en kansen op de markt.

2. Groei en differentiatie van kleinere musea

In Brabant is het aantal kleine musea de afgelopen twintig jaar, vooral dankzij het particuliere initiatief, enorm gegroeid. Veel van deze kleinere musea functioneren met zeer beperkte financiële middelen, soms een kleine subsidie van de eigen gemeente en een grote inzet van veel enthousiaste vrijwilligers. De basis voor continuïteit en kwaliteitsontwikkeling is bij deze musea zwak. De inhoudelijke ondersteuning door de Brabantse Museumstichting biedt wel soelaas, maar is vaak beperkt.

3. Solisme / versnippering

Het museale bestel in Brabant is rijk aan diversiteit en spreiding. De keerzijde is echter, dat er een grote versnippering is. Omdat men de eigen identiteit niet wil prijsgeven, neigen de musea tot solisme. De bereidheid tot inhoudelijke samenwerking is doorgaans nog te beperkt aanwezig. Tevens ontbreekt het in het museale veld aan middelen om deze samenwerking verder vorm te geven.

4. Meer aandacht voor de regionale cultuur

Er is een duidelijke tendens waarneembaar van meer aandacht voor de regionale cultuur. In het tijdperk van globalisering van nu, gaan mensen weer op zoek naar kleinschaliger verbanden en culturele waarden die dichter bij de eigen ervaringswereld staan. Kleinere musea, oudheidkamers en historische kringen zijn bij uitstek de plekken waar mensen kennis kunnen nemen van de regionale culturele traditie. Een plan om in Zuidoost-Brabant de instellingen op het gebied van de regionale cultuur te laten samenwerken (volgens het zgn. ecomuseum-concept¹) sluit op deze ontwikkeling aan. Hierdoor wordt de lokale cultuurhistorische informatie (monumenten, musea & oudheidkamers, archeologische vondsten, enz.) in de regionale samenhang aan de bezoekers aangeboden.

2.3 Kansen en bedreigingen als inspiratiebron

Kansen en bedreigingen zijn een inspiratiebron voor het beleid. Zowel voor de musea zelf, als voor de overheden. Sterke punten moeten worden uitgebuit, zwakke punten verbeterd.

¹ Het ecomuseum-concept is een uit Frankrijk afkomstige gedachte. Met het bestaande netwerk van instellingen op het gebied van cultuur, natuur en educatie als uitgangspunt, vindt samenwerking en afstemming plaats. Zo kan met behoud van de eigen identiteit - een meerwaarde worden bereikt.

De onderstaande tabellen geven een samenvattend overzicht van de belangrijkste punten voor de Brabantse musea.

<i>Kansen</i>	<i>Bedreigingen</i>
<ul style="list-style-type: none"> * Groei seniorenmarkt/vrijetijdsmarkt * Groeiende belangstelling voor Cultuurhistorie * Gevoel regionale culturele identiteit * Nieuwe technologie * Cultuureducatie * Cultuurtoerisme 	<ul style="list-style-type: none"> * Solisme * Toenemende concurrentie op de vrijetijdsmarkt * Kwaliteitsverlies door ontbrekende financiële mogelijkheden * Continuïteitsgevaar door smalle (professionele) basis * Te weinig mogelijkheden om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en markten

<i>Sterkten</i>	<i>Zwakten</i>
<ul style="list-style-type: none"> * Grote verscheidenheid aan collecties * Variëteit aan musea * Veelal laagdrempelig voor breed publiek * Grote inzet en betrokkenheid vrijwilligers * Relatief grote output met relatief weinig middelen 	<ul style="list-style-type: none"> * Nog te weinig oog voor de markt * Onvoldoende personele capaciteit t.b.v. de bedrijfsvoering * Te weinig financiële draagkracht * Te weinig samenwerking (zowel binnen als buiten de branche)

3 MUSEUMBELEID IN BRABANT, EEN TERUGBLIK

3.1 Het provinciaal beleid tot nu

Het provinciaal museumbeleid berust tot nu toe op drie pijlers:

1. de ontwikkeling en instandhouding van het Noordbrabants Museum;
2. de instandhouding van de Brabantse Museumstichting als steunfunctie-voorziening;
3. het verlenen van incidentele subsidies aan Brabantse musea.

Dit beleid werd ingezet in 1978 en herbevestigd in de museumnotitie van 1988. Ook in de nota Cultuur Centraal in Brabant zijn de hoofdlijnen nog eens herhaald.

Voor het huidige beleid is nu een bedrag beschikbaar van ca. f 4,2 miljoen (begroting 1998). De volgende tabel geeft een specificatie van de besteding van de middelen:

<i>Besteding</i>	<i>Bedragen</i>
Noordbrabants Museum	f 2.994.275,--
Brabantse Museumstichting	f 406.634,--
Subsidies Verdeelplan Cultuur (via BMS)	f 90.000,--
Subsidies t.b.v. museumcollecties	f 390.363,--
Noordbrabants Natuurmuseum	f 22.912,--
Rijksmiddelen voor aankoop hedendaagse kunst	f 300.000,--
<i>Totaal</i>	<i>f 4.204.184,--</i>

3.2 Museumbeleid Brabantse gemeenten

De Brabantse musea worden in belangrijke mate financieel gesteund door de gemeenten waar ze gevestigd zijn. Immers, deze gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de instandhouding. Met name de grote steden in de provincie investeren jaarlijks forse bedragen, maar ook de middelgrote en kleine Brabantse gemeenten getroosten zich vaak relatief grote financiële inspanningen voor hun musea. De gemeenten zijn dan ook onze belangrijkste partners als het gaat om het provinciale museumbeleid.

3.3 Het advies van de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur

De Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur geeft in zijn advies van 20 december 1996 een evaluatie van het provinciale museumbeleid.

De Raad adviseert de drie hoofdlijnen van het museumbeleid - zij het met enige kanttekeningen - te handhaven. Deze hoofdlijnen zijn:

1. handhaving van de exploitatiesubsidie aan het Noordbrabants Museum;
2. handhaving van de provinciale steunfunctie voor de musea, met een inhoudelijke bijsturing van de taak en werkwijze van de Brabantse Museumstichting;
3. handhaving van verdeelsubsidies voor enerzijds collecties en anderzijds een verruiming van subsidie-mogelijkheden voor projecten.

De Raad pleit in zijn advies voor een verhoging van het museumbudget met minstens f1 miljoen structureel. Dit bedrag moet als flexibel volume worden ingezet. De Raad ziet deze verhoging enerzijds als een inhaaloperatie omdat het museumbudget voor een deel al jaren op hetzelfde niveau staat. Anderzijds als een noodzakelijke voorwaarde om daadwerkelijk nieuwe ontwikkelingen in gang te kunnen zetten.

Ad 1. Noordbrabants Museum

In de evaluatie spreekt de Raad zijn waardering uit over de wijze waarop het museum een vooraanstaande plaats in de Brabantse en Nederlandse museumwereld heeft verworven. Het museum moet in de aankomende periode de mogelijkheid krijgen om zich te verdiepen in de kerntaken door een andere accentuering van de doelstellingen. De Raad acht het niet nodig om de subsidie aan het museum structureel te verhogen, maar adviseert het museum mee te laten profiteren van de verruiming van het flexibele subsidiebudget.

Ad 2. Brabantse Museumstichting

Over de inrichting en uitvoering van de kerntaken van de Brabantse Museumstichting is de Raad positief. De Raad is echter van oordeel dat de invoering van de Museumnormering binnen het takenpakket van de Brabantse Museumstichting teveel de nadruk krijgt. Hiernaast is de Raad van mening dat de Brabantse Museumstichting te weinig een voortrekkersrol vervult in het museale veld en dringt erop aan deze functie te versterken.

Ad 3. Incidentele subsidies

De Raad is positief over de subsidieregeling Museumcollecties en adviseert het budget met f 100.000,- per jaar te verhogen. De subsidies uit het Verdeelplan Cultuur (f 90.000,- per jaar) acht men te gering van omvang om echt stimulerend te kunnen werken.

Over de subsidies uit de Rijksbijdrage Beeldende Kunst geeft de Raad geen oordeel, aangezien hierover een afzonderlijk advies is uitgebracht door de Brabantse Museumstichting (zie § 5.3.). Tenslotte adviseert de Raad om de incidentele subsidies onder te brengen in één stimuleringsfonds voor Brabantse musea, waaraan tevens een nieuw flexibel in te zetten subsidiebudget moet worden toegevoegd.

3.4 Discussie-notitie 'Nieuwe koers, nieuwe wegen'

Op 26 februari 1998 organiseerde de provincie een bijeenkomst over de toekomst van de musea in Brabant, naar aanleiding van de discussie-notitie 'Nieuwe koers, nieuwe wegen'. Het doel was om meningen, standpunten, visies en ideeën van betrokkenen over het Brabantse museumveld te horen en te betrekken bij de uiteindelijke keuzes inzake het museumbeleid.

De notitie

In de notitie is een korte schets gegeven van trends en problemen in de sector en is het bestaande beleid tegen het licht gehouden. Als aanzet voor het debat zijn vervolgens drie toekomstscenario's geschetst; mogelijke varianten voor een toekomstig museaal beleid.

In het '*top-tien scenario*' richt de provincie zich op versterking van een beperkte groep musea. De selectie is gebaseerd op kwaliteit en de betekenis van deze musea in de regio. Het budget wordt bij dit scenario zo min mogelijk versnipperd, maar het bereik is beperkt. Het '*duizend bloemen scenario*' beschrijft een situatie waarbij de provincie haar inspanningen naast de instandhouding van het provinciale museum vooral op de kleinere musea richt. Na enige tijd 'bloeien' de kleine musea als nooit tevoren, maar de (middel-) grote musea doen het aanzienlijk minder goed.

Het '*synergie scenario*' geeft een evenwichtige verdeling van de provinciale inspanning weer. De provincie werkt aan een gezond museaal bestel dat optimaal functioneert voor zo veel mogelijk musea.

De discussiebijeenkomst

Tijdens de discussiebijeenkomst werd vooral aandacht gevraagd voor de moeilijke positie waarin de kleinere musea verkeren. Van de gelden die de provincie uittrekt blijken de grote musea het meest te profiteren.

Een ander punt van aandacht vormde de kwaliteitsverbetering. Handhaving en ontwikkeling van kwaliteit is voor vrijwel alle musea een knelpunt. In dit kader wees de Brabantse Museumstichting op de mogelijkheden om met Museumnormering problemen in het veld op te sporen en aan te pakken.

Diverse aanwezigen zouden in de aankomende periode meer aandacht willen richten op de jeugd.

Samenwerking tussen de musea werd door de aanwezigen als mogelijke oplossing gezien voor verschillende problemen.

De schriftelijke reacties

Naast de reacties tijdens de discussiebijeenkomst, hebben wij 22 schriftelijke reacties mogen ontvangen. In deze schriftelijke reacties werden naast standpunten ook veel ideeën en oplossingen aangedragen. Kwaliteitsverbetering en samenwerking zijn ook hier de belangrijkste 'sleutelwoorden'.

Ook hechten de betrokkenen belang aan het inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

Men pleit voor de inzet van het extra budget op enkele majeure projecten van kansrijke initiatieven met een groot bereik en effect. Samenwerking moet worden beloond en kwaliteitsbevordering moet gestimuleerd, aldus de betrokkenen.

Commissie van advies voor Cultuur, Onderwijs en Participatie

De Commissie voor Cultuur, Onderwijs en Participatie ziet vooral in samenwerking en afstemming een uitkomst voor versterking van het museale bestel. Initiatieven op het gebied van samenwerking moeten volgens de commissie worden beloond. Men verwacht hierbij een actieve rol van de Brabantse Museumstichting. Ook is men geïnteresseerd in een verdere uitwerking van het ecomuseum-concept.

Hiernaast vindt de commissie samenhang van belang om de Zuid-Nederlandse cultuur en geschiedenis goed in beeld te kunnen brengen. Het Noordbrabants Museum moet hierbij een belangrijke rol spelen.

Bij de inzet van middelen wil de commissie versnippering voorkomen. Versterking van het museale bestel moet vooral gericht zijn op publieksbeleid.

3.5 Conclusies

Op grond van het voorgaande komen wij tot de volgende conclusies:

- het tot nu toe gevoerde museumbeleid dat berust op drie pijlers moet worden voortgezet;
- er is extra aandacht nodig voor kwaliteitsverbetering en innovatie ; kansrijke en museum-overstijgende initiatieven moeten extra worden ondersteund; samenwerking is een belangrijk middel om deze doelen te realiseren;
- de Brabantse Museumstichting en het Noordbrabants Museum zullen daarbij de komende jaren een actievere en meer stimulerende rol moeten spelen;
- om de belangrijkste problemen van de musea aan te kunnen pakken is een financiële inhaal-operatie van de provincie nodig;
- er zal een stimuleringsbudget moeten komen om nieuwe kansrijke en museum-overstijgende initiatieven financieel te ondersteunen.

Provinciale Staten hebben de noodzaak van een financiële inhaaloperatie in deze sector erkend, door ingaande 1998 jaarlijks *f* 1 miljoen extra uit te trekken voor de ontwikkeling van het provinciale museumbeleid.

Hierna zullen wij aangeven op welke wijze wij hieraan als provincie inhoud willen geven.

4 TOEKOMSTIG BELEID

4.1 Het bestuurlijk kader

'De provincie als aanjager en partner'

In het cultuurbeleid ligt als principe besloten dat de gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor de bij hen gevestigde musea, terwijl de provincie zich richt op het functioneren van het totale bestel. Naar onze opvatting ligt hierin ook de kracht van het provinciale niveau.

Wij zien dan ook geen aanleiding om deze verantwoordelijkheidsverdeling, zoals die vanaf 1978 ten aanzien van de musea wordt gehanteerd, te herzien.

De drie pijlers van het museumbeleid tot nu toe, willen wij onverminderd handhaven. Dat wil zeggen:

1. De keuze voor de instandhouding van één provinciaal museum dat de opdracht heeft de kunst- en cultuurhistorie van Brabant te verzamelen en te presenteren: Het Noordbrabants Museum.
2. De keuze voor de instandhouding van een provinciale organisatie ter ondersteuning van alle musea in Brabant: De Brabantse Museumstichting.
3. Beschikbaarstelling van incidentele (doel) subsidies voor Brabantse musea.

Binnen de bandbreedte van de provinciale verantwoordelijkheid willen wij een faciliterende en stimulerende rol spelen. Wij willen als aanjager fungeren, maar ook als partner. Wij willen met andere betrokken partijen samen werken aan de kwaliteit en de vernieuwing van het museale bestel in Brabant.

4.2 Het inhoudelijk kader; cultuurhistorie als ontwikkelingsperspectief

Zowel op nationaal als op provinciaal niveau wordt nagedacht over de leefbaarheid en de toekomstige ruimtelijke invulling van ons land. Deze ontwikkelingen, waarbij cultuurhistorie een uitdrukkelijke rol speelt, zien wij als belangrijk referentiekader voor ons provinciaal museumbeleid. Hieronder gaan wij op enkele van deze ontwikkelingen nader in.

Manifest Brabant 2050

"Mensen moeten in de komende eeuw in staat zijn om tegengestelde bewegingen met elkaar te verbinden. Ze moeten sociaal zijn in een geïndividualiseerde wereld; ze moeten hun kinderen opvoeden terwijl ze er minder tijd voor hebben. Het aardige van die paradoxen is dat mensen creatieve oplossingen moeten verzinnen om deze veeleisende werkelijkheid de baas te blijven. Meer en meer, zo is de verwachting, zullen mensen keuzes maken waarbij immateriële overwegingen de doorslag geven: omdat ze op een andere manier hun bestaan zinvol willen maken of een andere kant van hun persoonlijkheid willen ontdekken. Meer en meer is er behoefte aan een inspirerende culturele dynamiek die de verbeelding van de mensen prikkelt."
(Manifest Brabant 2050, oktober 1997)

Op initiatief van de provincie Noord-Brabant hebben achttien externe prominenten een gesprek gevoerd over de toekomst van Brabant in het jaar 2050. Het resultaat, het Manifest Brabant 2050, beschrijft zes concrete projecten, die we nu al moeten inzetten, voor een duurzame toekomst in Brabant. Een toekomst waarbij duurzaamheid en kwaliteit centraal staan. In deze toekomst wordt aan culturele instellingen een belangrijke brugfunctie toebedeeld. Het zijn de plekken bij uitstek waar de vertaalslag wordt gemaakt naar de toekomst en naar het verleden. Culturele instellingen zullen in 2050 zijn uitgegroeid tot centra van informatie, cultuur en educatie.

Belvedere

*"Nieuw Nederland wordt ouder omdat er een besef groeit dat cultuurhistorie een belangrijke leverancier is van grondstoffen voor een nieuwe leefomgeving."
(Nieuw Nederland wordt ouder; over cultuurhistorie en ruimtelijke ordening, Belvedere, Peter Dauvellier, Den Haag, september 1997.)*

Op nationaal niveau wordt nagedacht over toekomst van het verleden. Bij het interdepartementale project Belvedere werken drie ministeries (het ministerie van VROM, het ministerie van OCW, het ministerie van LNV) samen aan een visie op de samenhang tussen cultuurhistorie, ruimtelijke ordening en het beleid op het terrein van toerisme en recreatie. De Ministeries van EZ, V&W en Defensie zijn daarbij betrokken. Bij dit project wordt de aanwezige cultuurhistorie als bouwsteen voor de verdere (ruimtelijke) ontwikkeling van een leefomgeving beschouwd.

Belang van cultuurhistorie Brabant: Cultuurhistorische waardenkaart

*"De zeer recente cultuurhistorische waarderingskaart voor het groene Hart (1996), gemaakt onder leiding van prof. Bongers is een ongeëvenaard Product. Niet eerder was het gelukt alle relevante vakdisciplines tot een gezamenlijke cultuurhistorische waardering te brengen."
(Nieuw Nederland wordt ouder; over cultuurhistorie en ruimtelijke ordening, Belvedere, Peter Dauvellier, Den Haag, september 1997.)*

In de lijn met de landelijke ontwikkelingen, wordt in Brabant gewerkt aan de cultuurhistorische waardenkaart. Deze provinciale kaart laat de belangrijkste historische waarden zien op het gebied van gebouwde monumenten, archeologie en landschap. Daarmee ontstaat een aanvullend instrument voor de ontwikkeling van ruimtelijk beleid. Deze kaart die in 2000 gereed moet zijn, biedt mede een basis om de karakteristieke regionale verscheidenheid van Brabant te onderkennen. De gegevens kunnen dan ook interessant zijn voor onderwijs en musea. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat onderwijs en musea de geschiedenis van een stad of streek niet alleen in beeld brengen, maar dat ook een route uitgezet wordt langs 'sporen' uit die tijd. Zo krijgen monumenten weer betekenis voor omwonenden en zal respect ontstaan voor de geschiedenis van de leefomgeving waarover de musea vertellen.

4.3 De provinciale visie op cultuur en de rol van de musea

De provincie Noord-Brabant kent een grote museale variëteit. Er zijn 130 musea, in allerlei soorten en maten. Wij beschouwen ze als de 'schatkamers' van de Zuid-Nederlandse cultuur die de veelzijdigheid van de Brabantse cultuurgeschiedenis weerspiegelen. En zij zijn er voor een groot en breed publiek. Jaarlijks trekken de Brabantse musea ca. 1,8 miljoen bezoekers.

Wij zijn trots op dit gevarieerde museale bestel in Brabant, dat naast inhoudelijke diversiteit ook rijk is aan geografische spreiding. Wij vinden dit cultuurhistorisch bezit van groot belang voor de inwoners van Brabant en willen deze 'Brabantse schatkamers' koesteren voor toekomstige generaties.

De algemene uitgangspunten voor cultuurbeleid, zoals deze zijn verwoord in Cultuur Centraal, zijn voor ons ook leidraad bij de verdere ontwikkeling van het museale bestel.

1. *Profilering cultuur in Brabant*

De Brabantse musea zijn unieke verzamelplaatsen voor cultuurhistorische informatie over stad, streek en provincie.

Wij respecteren de unieke functie van ieder museum binnen het bestel, maar hiernaast willen wij met de musea werken aan een zichtbaar en samenhangend Brabants cultuur- (historisch) profiel. Een inventarisatie van de collecties in onze provincie kan een eerste stap betekenen op weg naar een Collectie Brabant²: een via digitale weg breed toegankelijke databank waar ondermeer onderwijs, musea en cultuurtoerisme uit kunnen putten. Ook de ontwikkeling van een Culturele Biografie van Brabant³ zien wij als belangrijk perspectief.

2. *Bevordering cultuurparticipatie en draagvlak*

Ons beleid is erop gericht een zo groot en breed mogelijk publiek bij cultuur betrekken. Daarom vinden wij participatie een belangrijk uitgangspunt voor het museumbeleid. De grote variëteit binnen ons museale bestel kan hierbij als kracht worden ingezet.

Cultuurparticipatie zien wij daarbij niet als een doel op zich, maar als een belangrijk middel om cultuurhistorisch besef bij te brengen en draagvlak te ontwikkelen voor culturele waarden. Zonder dit draagvlak zal Brabant in 2050 geen eigen gezicht meer hebben.

3. *Bevordering integrale aanpak en samenwerking*

Musea opereren vaak nog teveel vanuit een geïsoleerde positie. Als hoeders van de eigen identiteit en concurrenten in de strijd om subsidies is samenwerking tussen musea, tot nu toe weinig van de grond gekomen. Hier zijn kansen blijven liggen. Samenwerking en afstemming bevorderen de zichtbaarheid van musea en versterken hun positie. De inhoudelijke en financiële problemen bij de (kleine) musea kunnen hierdoor beter worden aangepakt.

Wij beschouwen het ecomuseum-concept, zoals als dat nu in Zuidoost-Brabant in studie is, als mogelijk voorbeeld voor verdergaande samenwerking in het museale veld.

Wij willen voor samenwerking ook over de grenzen van het museale beleidsveld heen kijken en waar mogelijk dwarsverbanden leggen. Bij beoordeling van samenwerkingsprojecten zullen wij een integrale benadering stimuleren. Wij denken daarbij met name aan de belendende beleidspereken, als: economische zaken en toerisme; natuur, milieu en plattelandsvernieuwing.

² Collectie Brabant is het totaal van alle collecties op het gebied van het cultureel erfgoed in de provincie Brabant.

³ Een Culturele Biografie van Brabant beoogt een samenhangende eigentijdse presentatie van het Brabantse culturele erfgoed, ontstaan door intensieve samenwerking tussen organisaties die op dit terrein werkzaam zijn.

4.4 Accenten museumbeleid

Binnen de beschreven beleidskaders willen we voor het museumbeleid de volgende accenten aanbrengen.

1. *Kwaliteitsverbetering in musea*

'Meer kwaliteit door samenwerking'

Kwaliteitsverbetering is bij de Brabantse musea het meest genoemde aandachtspunt. Dit geldt zowel voor de grotere als de middel-grote en kleine musea en doet zich op alle werkterreinen voor: het behoud en het beheer van de collecties, de presentatie, de educatie, het publieksbeleid en de bedrijfsvoering. Wij zien publiek- en marktgerichte taken in het verlengde van de doelstellingen van Cultuur Centraal in Brabant (cultuurparticipatie) hierbij als belangrijk aandachtsgebied voor de toekomst.

Omdat kwaliteit meestal (veel) geld kost, zal er meer samengewerkt moeten worden. Zowel op inhoudelijk als facilitair terrein. Kwaliteitsverbetering en samenwerking zien wij dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Voor de Brabantse Museumstichting zien wij op dit terrein een belangrijke taak weggelegd. Door middel van bijvoorbeeld het project Museumnormering⁴ kan hieraan verder gewerkt worden. De Brabantse Museumstichting zal tevens tot taak krijgen nieuwe projecten op het gebied van kwaliteitsverbetering te stimuleren en waar nodig te faciliteren.

2. *Innovatie*

'Zonder innovatie geen toekomst'

In deze snel veranderende tijd kunnen musea niet achterblijven. Het publiek vraagt om een nieuwe benadering. En dat is mogelijk want door bijvoorbeeld gebruik te maken van multimedia kan de levendigheid in een museum toenemen; ook kunnen verschillende informatieniveaus in de presentatie worden ondergebracht. De bezoeker zal steeds individueler de eigen weg door het museum bewandelen, uitgaande van de eigen interesses.

Hiernaast kunnen technologische ontwikkelingen uitkomsten bieden, bijvoorbeeld bij arbeidsintensieve taken. Men hoeft niet langer naar objecten te zoeken, met een druk op de knop geeft de computer de standplaats. Ook hoeven er geen schaduwarchieven te worden opgesteld. Een kopie van het bestand is immers snel gemaakt.

Als provincie willen wij graag meewerken aan (onderzoek naar) effectieve toepassingen van moderne technologieën. Hierbij denken wij aan mogelijkheden voor ontsluiting en presentatie van collecties, marketing en publieksbeleid, bedrijfsvoering, inter-museale samenwerking.

3 *Samenwerking*

'Duurzaam en toekomstgericht'

Wij zien samenwerking tussen musea en aanverwante culturele instellingen in Brabant als belangrijk ontwikkelingsperspectief voor de toekomst. Het gaat daarbij vooral om samenwerkingsvormen, die een inhoudelijke meerwaarde en synergie opleveren. Samenwerking die niet incidenteel en vrijblijvend is, maar duurzaam en toekomstgericht. In dit verband vinden wij bijvoorbeeld de nieuwe initiatieven van de musea in Tilburg waardevol. Bij deze musea is men gekomen tot concrete plannen voor gezamenlijke thematentoonstellingen.

⁴ Een toelichting op dit project is te vinden in paragraaf 5.2.

Wij denken dat musea de eigen positie en die van collega-musea, kunnen versterken door mee te werken aan een provinciaal museaal netwerk. De afzonderlijke kleinschalige initiatieven kunnen aan zichtbaarheid winnen wanneer zij onderdeel uitmaken van een samenhangend geheel met een groter bereik.

Uiteindelijk zal het totale cultuurhistorische aanbod van Zuid-Nederland in onderlinge samenhang en verscheidenheid worden gepresenteerd, zodat hiermee de Culturele Biografie van Brabant wordt geschreven. En daarbij kan tevens gekeken worden naar een samenwerking met Vlaanderen dat in (cultuur-) historisch opzicht een eenheid met Noord-Brabant vormt.

5 EEN NADERE UITWERKING: DE DRIE PIJLERS

5.1 Noordbrabants Museum

'Een brandpunt in het Brabantse museale bestel'

Noord-Brabant is bestuurlijk en cultureel een duidelijk te onderscheiden eenheid met een eigen identiteit. Vóór het uiteenvallen van de Nederlanden maakte het tegenwoordige Noord-Brabant deel uit van het hertogdom Brabant. Sedert 1815 heeft onze provincie haar huidige geografische vorm. Historische deelgebieden, zoals het Markiezaat van Bergen op Zoom, de Baronie van Breda en de Meierij van 's-Hertogenbosch, zijn daarbinnen belangrijke culturele kristallisatiekernen. Met de groeiende behoefte aan bevestiging van het zelfbewustzijn ontstonden er in Noord-Brabant verzamelingen rondom de Brabantse cultuur. In 1925 werd in de provinciehoofdstad 's-Hertogenbosch het Centraal Noord-Brabants museum gesticht, de voorloper van het Noordbrabants Museum.

Vandaag de dag presenteert het Noordbrabants Museum zich als een toonaangevend museum met een brede collectie hedendaagse kunst en cultuurhistorie, ondergebracht in een prachtig en goed geoutilleerd gebouw en kent het een professionele bedrijfsvoering. Het museum heeft met zijn tentoonstellingen een landelijke uitstraling verworven en trekt jaarlijks een bezoekersaantal dat in vergelijking met soortgelijke musea in ons land respect afdwingt.

De ontwikkeling van het museum is voortgekomen uit het in 1978 genomen besluit waarbij door de provincie bewust werd gekozen voor de structurele ondersteuning van één provinciaal museum. Wij staan nog steeds achter dit besluit en willen door middel van het provinciaal museum een brandpunt in het Brabantse museale bestel creëren: een duidelijk herkenbaar centrum voor cultuurhistorie in Zuid-Nederland met een landelijke uitstraling.

De interne organisatie

Het Noordbrabants Museum heeft in de afgelopen periode veel geïnvesteerd in publiekgerichte activiteiten. En met succes. Maar dit succes heeft een keerzijde; de behoud- en beheertaken zijn in de afgelopen periode gestagneerd.

In het beleidsplan 'Geworteld in het Zuiden' geeft de directie aan dat een inhaalslag noodzakelijk is om de kwaliteit en professionaliteit voor langere tijd te garanderen. Hiernaast is een extra investering nodig om de publiekstaken op het huidige niveau te kunnen handhaven.

De museumdirectie wijst er verder op dat belangrijke onderdelen van de collectie (m.n. de collectie hedendaagse Brabantse kunst), door ruimtegebrek, op dit moment niet voor het publiek toegankelijk zijn.

Toekomstig beleid

"Juist nu aller wegen, als gevolg van de globalisering, de eigen wortels worden opgezocht, komen de regionale cultuurhistorische musea in een nieuw licht te staan" (citaat beleidsplan 1997 - 2000 Noordbrabants Museum, 'Geworteld in het Zuiden')

De visie van het Noordbrabants Museum op de veranderende rol van cultuurhistorische musea, sluit aan bij onze gedachtegang om te komen tot een Culturele Biografie van Brabant. Cultuurhistorische musea kunnen, in hun onderlinge samenhang, een rol spelen bij het zichtbaar maken van de regionale identiteit.

Voor het Noordbrabants Museum zien wij in deze ontwikkeling een centrale rol weggelegd. Het museum vormt het brandpunt in de cultuurgeschiedenis van onze provincie. Zij fungeert als een spin-in-het-web omdat zij beschikt over een collectie die een belangrijk deel van de Brabantse cultuurgeschiedenis weerspiegelt. Vanuit deze optiek dient het

museum ook een actieve rol te vervullen; het leggen van verbanden naar andere collecties of doorverwijzen naar interessante plekken rond een bepaalde thematiek. Voor de (Brabantse) bezoeker wordt het zo mogelijk om een eigen weg te gaan langs de interessante informatie over de Brabantse cultuurgeschiedenis. Door toepassing van moderne technologie zal een en ander mogelijk moeten worden, waarbij het museum zich op termijn ontwikkelt tot een cultuurhistorisch kennis- en informatiecentrum van Brabant.

Voorts dient het museum het voortouw te nemen in de samenwerking met andere Brabantse musea, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van tentoonstellingen rond Brabantse thema's. Wij nodigen het museum uit hiervoor projectvoorstellen te doen, die kunnen worden beoordeeld in het kader van het stimuleringsbudget (zie § 5.3).

Planontwikkeling Cultureel Kwartier Waterstraat in 's-Hertogenbosch

Door de Rijksgebouwendienst zijn plannen ontwikkeld voor de vrijkomende gebouwen aan de Waterstraat in 's-Hertogenbosch. Deze plannen bieden interessante ruimtelijke mogelijkheden voor een eventuele uitbreiding van het Noordbrabants Museum en de huisvesting van andere provinciale en gemeentelijke instellingen op het gebied van cultuurhistorie. Wij willen deze uitbreidingsplannen mede zien in het licht van een cultuurhistorisch kennis- en informatiecentrum van Brabant.

Het Noordbrabants Museum kan door de uitbreiding tevens zijn collectie hedendaagse Brabantse kunst tonen en het publiek beter bedienen.

De verantwoordelijkheid die de provincie heeft ten aanzien van het Provinciaal Archeologisch Depot zou, vanwege de reeds bestaande fysieke verbondenheid van het depot met het Noordbrabants Museum eveneens in dit kader nader vormgegeven kunnen worden.

Hiernaast bestaat de mogelijkheid om op deze locatie verschillende instellingen op het gebied van cultuur, historie en erfgoed onder één dak te brengen, in een zgn. Erfgoedhuis. Met een dergelijke krachtenbundeling, wordt één centraal aanspreekpunt, een platform voor Erfgoed gecreëerd. In het kader van de besluitvorming rond het "steunpunt monumentenzorg" wordt deze mogelijkheid nader bezien.

De consequenties

Wij achten het gewenst dat het museum, in afwachting van toekomstige beslissingen over al dan niet uitbreiden, zijn slagkracht niet verliest. Daarvoor is extra geld nodig. Hierbij denken wij met name aan taken op het gebied van kwaliteitsverbetering, participatie en innovatie. Wij zijn voornemens om hiervoor gedurende 2 jaar (1999 en 2000) op het structurele subsidiebedrag een aanvulling van f 200.000,-- per jaar ter beschikking te stellen.

Bij de evaluatie van het beleid van het Noordbrabants Museum (medio 2000) zullen wij de noodzaak van verlenging van deze subsidieverhoging nader bezien.

Wij zullen samen met de Rijksgebouwendienst en de gemeente 's-Hertogenbosch de haalbaarheid van de plannen rond het Cultureel Kwartier Waterstraat nagaan en deze zo mogelijk verder uitwerken.

5.2 Brabantse Museumstichting

'Projectontwikkelaar in museumland'

Voor de provincie is de Brabantse Museumstichting het antwoord op de behoefte aan kwalitatieve ondersteuning en vernieuwing in het museale veld.

Ook in de afgelopen beleidsperiode hebben veel musea een beroep gedaan op de Brabantse

Museumstichting. Met begeleiding en ondersteuning konden zij werken aan kwaliteitsverbetering en professionalisering.

De interne organisatie

De Brabantse Museumstichting heeft zich in de afgelopen periode vooral gericht op de ondersteuning van de museale taken op het gebied van behoud, beheer en publiek. De instelling levert kennis, gericht op kwaliteitsverbetering, in de vorm van cursussen of ondersteuning in de praktijk.

De Brabantse Museumstichting is er voor alle musea, maar in de praktijk zijn het voornamelijk kleine musea die van het aanbod gebruik maken. Middel-grote en grote musea beschikken vaak zelf over de noodzakelijke kennis, maar ook bij hen ontbreekt het soms toch aan middelen om tijd of personeel vrij te maken.

De Brabantse Museumstichting heeft de taak om op eigentijdse en effectieve wijze kwalitatieve ondersteuning aan musea te bieden.

Faciliteren d.m.v. verdeelsubsidies

Op dit moment heeft de Brabantse Museumstichting de verdeelsubsidies in beheer. Het betreft een budget van f 90.000,-- bestemd voor incidentele subsidies voor museale projecten. Wij willen dit projectenbudget bij de Brabantse Museumstichting laten om kleinschalige projecten van derden, waarmee de Brabantse Museumstichting in de praktijk van alle dag in aanraking komt, te kunnen ondersteunen.

Toekomstig beleid

De Brabantse Museumstichting vervult een belangrijke rol in het stimuleren van samenwerking en afstemming in het Brabantse museale veld. Eén van de voorwaarden om te komen tot een goede afstemming is het verkrijgen van informatie over de museale instellingen in Brabant en hun collecties. Hiertoe zullen wij twee projecten van de Brabantse Museumstichting ondersteunen;

1. De deelname van Noord-Brabant aan het landelijke project Museumnormering

Om te komen tot Museumnormering zullen musea (op vrijwillige basis) worden getoetst op een aantal criteria. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om deze normering alleen als keurmerk te gaan toepassen. Wij denken echter dat via het project Museumnormering waardevolle informatie ter beschikking komt over de musea en de ontwikkelingsfase waarin zij verkeren. Musea verkrijgen door dit project een duidelijk beeld van de eigen organisatie en kunnen vervolgens met behulp van de Brabantse Museumstichting werken aan kwaliteitsverbetering en professionalisering.

2. De deelname van Noord-Brabant aan het landelijke project MUSIP

(Museum Inventarisatie Project)

Het MUSIP-project heeft als doel een inventarisatie te maken van de collecties in Brabant. Behalve een inventarisatie van de collecties per museum zal deze informatie inzicht geven in overlappingsen en hiaten op het gebied van de Brabantse cultuurgeschiedenis. Door afstemming en samenwerking wordt een Collectie Brabant zichtbaar; een belangrijke stap op weg naar de vorming van een Brabantse Culturele Biografie.

Voor de musea afzonderlijk levert dit project eveneens belangrijke informatie op. Naast een beschrijving van de collectie en de positie ervan ten opzichte van andere collecties, kan met deze informatie beter advies worden gegeven over het te voeren collectiebeleid en -beheer.

Projectontwikkeling

Naast de bovengenoemde ondersteunende taken, verwachten wij van de Brabantse Museumstichting activiteiten als projectontwikkelaar en voortrekker. Hierbij denken wij aan grootschalige projecten op het gebied van samenwerking, publieksbereik en innovatie.

Zo zal de Brabantse Museumstichting het voortouw moeten nemen bij de invulling van 'nieuwe' museale taken, als marketing en publiciteit. Ook op het gebied van participatie liggen mogelijkheden die uitwerking verdienen (cultuur-toerisme, educatie en multi-culturele projecten). De Brabantse Museumstichting is bereid deze 'voortrekkersrol' op zich te nemen. Wij denken dat initiatieven voor samenwerkingsprojecten van de Brabantse Museumstichting (bijvoorbeeld op het gebied van innovatie of participatie) ook in de behoefte van andere musea voorziet. In dit kader kan ook het ecomuseum-concept worden genoemd. De Brabantse Museumstichting zal het initiatief moeten nemen tot de verdere (inhoudelijke) uitwerking van dit concept en de vertaling ervan naar de praktijk, bijvoorbeeld in een pilotproject.

De consequenties

Wij zijn van mening dat de Brabantse Museumstichting de landelijke projecten op het gebied van Museumnormering en Collectievorming in Brabant moet voortzetten. Hiervoor willen wij de jaarlijkse subsidie verruimen met f 125.000,--, in beginsel voor de jaren 1999 t/m 2002. De duur van de subsidiëring hebben wij afgestemd op de duur van de werkzaamheden in het kader van de landelijke projecten. Bij de eerstvolgende evaluatie van de Brabantse Museumstichting (medio 2000) zullen wij de effecten tussentijds wegen.

Hiernaast nodigen wij de Brabantse Museumstichting uit om een actievere rol op te pakken op het gebied van projectontwikkeling. Plannen hiervoor zullen worden beoordeeld in het kader van het stimuleringsbudget.

5.3 Incidentele subsidies

De derde pijler van ons provinciale beleid betreft de incidentele subsidies. Wij willen, in tegenstelling tot het advies van de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur, de huidige subsidieregelingen handhaven. Wij denken door deze verdeling een effectievere en op maat gesneden toekenning van subsidies mogelijk te maken. Daarnaast willen wij voor de periode 1998 t/m 2001 extra stimuleringsubsidies ter beschikking stellen uit een stimuleringsbudget. De genoemde subsidieregelingen worden hieronder inhoudelijk nader uitgewerkt. De technische uitwerking zal afzonderlijk worden geregeld.

Stimuleringsbudget

Voor de aankomende beleidsperiode willen wij een stimuleringsbudget instellen, om met kracht te kunnen werken aan onze ambities.

Het hiervoor vrijgemaakte budget kan binnen de uitgangspunten van het provinciale beleid op allerlei gebieden worden ingezet. Wij denken bijvoorbeeld aan kosten van tijdelijke personele capaciteit, tijdelijke tentoonstellingen en educatieve projecten (zowel eenmalig als meerjarig). Wel maken wij liever de keuze voor enkele majeure projecten met een groot bereik of effect, dan voor een kleine stimulans ten behoeve van één museum.

Omdat wij met de inzet van dit budget een maximaal effect beogen, zal de provincie zoveel mogelijk met andere partners samenwerken. Daarbij zullen wij trachten met het stimuleringsbudget zoveel mogelijk geld van derden te genereren.

In het verlengde van onze uitgangspunten en beleidsaccenten, zijn de volgende sleutelwoorden voor ons van belang bij de afweging voor het al dan niet toekennen van een subsidie:

- kwaliteitsverbetering, museale professionaliteit;
- samenwerking, samenhang / netwerkvorming, spreiding thematiek, interdisciplinair karakter, uitwisseling;

- innovatie, creatief, prikkelend, voorbeeldstellend, dynamisch, uitnodigend;
- participatie Brabantse samenleving, betekenis voor het onderwijs.

Wij beschouwen dit budget zo belangrijk voor het welslagen van de vernieuwing van het beleid dat wij de toekenning van deze subsidies in eigen hand willen houden. Beoordeling vindt plaats door samenspraak van provincie, Brabantse Museumstichting en externe deskundigen. Wij denken op deze wijze onze bestuurlijke betrokkenheid en partnerschap tot uitdrukking te brengen en daarmee een optimale inzet van middelen te bereiken.

Wij willen een bedrag van f 650.000,-- per jaar inzetten als stimuleringsbudget.

Subsidieregeling Museumcollecties

Met de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur vinden wij dat de Subsidieregeling Museumcollecties in de afgelopen periode een positief effect heeft gehad op de kwaliteit van de collecties. Een en ander heeft geleid tot extra investering, ook van de kant van musea, voor aankoop, restauratie en conservering.

Wij willen de regeling handhaven. Wel willen wij voor de aankomende periode de behandelingsprocedure herzien. De gehanteerde methode, waarbij de aanvragen in volgorde van ontvangst worden behandeld, heeft te snelle uitputting van het budget tot gevolg. Mede daardoor komt het geld de laatste jaren teveel bij die musea terecht, die de procedure goed kennen.

Omdat wij in de aankomende beleidsperiode de subsidie-aanvragen inhoudelijk willen beoordelen, zal een adviescommissie worden ingesteld met een ambtelijk secretariaat.

Wij streven naar een effectievere besteding, met meer aandacht voor het belang van de activiteiten voor de 'Collectie Brabant.' Tevens willen wij zicht krijgen op de totale collectie (-behoefte) van musea in Brabant.

Wij willen gedurende twee jaar ervaring opdoen met de nieuwe behandelingsprocedure alvorens, verhoging van het budget in overweging te nemen.

Het budget willen wij vooralsnog handhaven op het bestaande niveau.

Museumbudget uit Rijksbijdrage voor Beeldende Kunst 1997 t/m 2000

Het Museumbudget uit Rijksbijdragen voor Beeldende Kunst is specifiek bestemd voor aankopen van hedendaagse beeldende kunst en vormgeving. Tot nu toe werd het budget verdeeld over zeven Brabantse musea.

Op advies van de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur hebben wij de Brabantse Museumstichting verzocht de verdeling van het Museumbudget uit Rijksbijdrage voor Beeldende Kunst te evalueren.

Bij de beoordeling hebben de volgende overwegingen een rol gespeeld:

- zo min mogelijk versnippering;
- het mogelijk maken dat musea voldoen aan het kwantitatieve toetsingscriterium van de Mondriaanstichting;
- het ondersteunen van de keuze voor een representatieve collectie hedendaagse beeldende kunst uit Noord-Brabant;
- het belang van de collectie en het collectiebeleid binnen provinciaal perspectief;
- het belang van de collectie en het collectiebeleid in nationaal perspectief.

De conclusie van deze evaluatie is dat bij een hernieuwde beoordeling van de relevante musea, nog slechts vijf musea in aanmerking horen te komen voor een bijdrage. Te weten;

- Stedelijk van Abbemuseum	f 100.000,--
- Noordbrabants Museum	f 80.000,--
- Nederlands Textielmuseum	f 40.000,--
- Museum Het Kruithuis	f 40.000,--
- Museum voor Religieuze Kunst	f 40.000,--

Wij stellen ons voor het advies van de Brabantse Museumstichting inzake de Rijksbijdrage voor Beeldende Kunst over te nemen. De musea die niet langer in aanmerking komen voor deze subsidie (Museum Jan Cunen in Oss en Gemeentemuseum Het Markiezenhof in Bergen op Zoom) kunnen een beroep doen op de Subsidieregeling Museumcollecties.

Subsidie Noordbrabants Natuurmuseum

De provincie subsidieert het Noordbrabants Natuurmuseum sinds 1987. Het besluit daartoe werd genomen nadat het rijk de subsidiëring van dat museum beëindigde en ertoe overging de gelden, die vrijkwamen, door te sluisen naar de provincie. De provincie heeft destijds geen structurele verantwoordelijkheid voor de exploitatie op zich genomen, noch gekozen voor de instandhouding en ontwikkeling van een tweede specifiek provinciaal museum. Het Noordbrabants Natuurmuseum vervult zijn taken hoofdzakelijk op gemeentelijk c.q. regionaal niveau. Wij zien geen aanleiding om terug te komen op de beslissing van destijds.

Wij willen het subsidie voor het Noordbrabants Natuurmuseum in de komende jaren handhaven op het bestaande niveau.

6 DE FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Voor het museumbeleid is in de periode 1998 t/m 2001 jaarlijks een bedrag van in het totaal f 5,2 miljoen beschikbaar. In de onderstaande tabel wordt een specificatie gegeven van de jaarlijkse besteding van middelen:

<i>Besteding</i>	<i>huidige budget (1998)</i>	<i>extra middelen</i>
Noordbrabants Museum	f 2.994.275,--	*f 200.000,--
Brabantse Museumstichting	f 406.634,--	**f 125.000,--
Subsidies Verdeelplan Cultuur (via BMS)	f 90.000,--	
Subsidieregeling Museumcollecties	f 390.363,--	
Noordbrabants Natuurmuseum	f 22.912,--	
Rijksmiddelen voor aankoop hedendaagse kunst	f 300.000,--	
Communicatie		***f 25.000,--
Stimuleringsbudget		f 650.000,--
Totaal	f 4.204.184,--	f 1.000.000,--

Toelichting bij de begroting

- * De extra middelen voor het Noordbrabants Museum worden in eerste instantie voor een periode van 2 jaar toegekend. Na een evaluatie kan deze toekenning mogelijk een structureel karakter krijgen.
- ** De extra middelen voor de Brabantse Museumstichting zullen voor een periode van vier jaar worden toegekend ten behoeve de projecten MUSIP en Museumnormering.
- *** Een bedrag voor uitvoeringskosten van het museumbeleid (vacatiegelden, communicatie etc.).

**Provincie
Noord-Brabant**

's-Hertogenbosch: 13 oktober 1998
zaaknummer: 370273
afdeling: WEC
bijlage(n): 1

onderwerp: **Notitie 'Samen Sterk Museumwerk'**

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering: 16 oktober 1998

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant.

De commissie voor Cultuur, Onderwijs en Participatiebeleid heeft in haar vergaderingen van 23 september 1998 (eerste termijn) en 7 oktober 1998 (tweede termijn) het statenvoorstel inzake de notitie 'Samen Sterk Museumwerk' behandeld. Het ontvangen advies geeft aanleiding tot de volgende nadere toelichting, een voorstel tot wijziging van de tekst en een voorstel tot aanpassing van het ontwerp-besluit

1. Nadere toelichting**Algemeen**

De notitie 'Samen Sterk Museumwerk' is een beleidsschets in hoofdlijnen. Wij schetsen daarin het kader, waarbinnen wij het beleid ten aanzien van musea de komende jaren vorm en inhoud wensen te geven. Zulks met nieuw elan, daarbij gesteund door uw beslissing om voor intensivering van het museumbeleid ingaande 1998 jaarlijks fl. 1.000.000,— extra uit te trekken.

In deze notitie leggen wij een zwaarder accent op de rol die de provincie kan vervullen in het belang van de kwaliteit en vernieuwing van het Brabantse museumbestel.

De notitie bevat als specifieke ambities:

- profilering van de Brabantse cultuurhistorie in één samenhangend concept;
- intensivering van samenwerking tussen musea onderling en samenwerking tussen musea en andere (verwante) organisaties en instellingen;
- extra aandacht voor de rol van de musea in het belang van cultuureducatie en cultuurparticipatie, conform de speerpunten van het provinciale cultuurbeleid, meer in het algemeen.

In de notitie wordt voorgesteld een 'stimuleringsbudget voor musea' in te stellen. Dat budget is het instrument, waarmee wij deze ambities extra kracht willen bijzetten. Het nodigt de Brabantse musea uit initiatieven te nemen. Om de ambities te verwezenlijken vraagt de notitie ook om extra inspanningen van de kant van de beide instellingen, waarmee de provincie een structurele subsidiërelatie onderhoudt: de Brabantse Museumstichting en het Noordbrabants Museum. Met beide instellingen zullen wij concrete afspraken maken, zulks in de vorm van evaluatiecriteria, over wat de provincie van hen de komende jaren aan prestaties verlangt.

De notitie 'Samen Sterk Museumwerk' is gebaseerd op intensieve communicatie en grondige discussie met de Brabantse musea. Zij draagt het karakter van een 'kadernotitie', waarin het te voeren beleid wordt vastgelegd in hoofdlijnen. De besluitvorming over die notitie is de eerste stap in het proces van beleidsontwikkeling, strikt noodzakelijk om het beleid ten aanzien van musea langs heldere lijnen tot verdere ontwikkeling te kunnen brengen. Wij hechten eraan de commissie voor Cultuur, Onderwijs en Participatiebeleid intensief in de procesgang te betrekken. Dat geldt voor alle voorts te zetten stappen. Wij stellen uw staten daarom voor om deze, zo noodzakelijke eerste stap nú te zetten.

**Provincie
Noord-Brabant**

vervolg: 2

Stimuleringsbudget

Naar aanleiding van de concept-beleidsregels voor dat budget (Commissiestuk COP 22-309) bleek ons dat de commissie voor Cultuur, Onderwijs en Participatiebeleid er prijs op stelt ons bij de verdeling van dat budget voorafgaand te adviseren. Wij komen graag tegemoet aan die wens

Bij de bespreking van die concept-beleidsregels in de commissie zijn voorts nog enkele suggesties gedaan, om de beleidsintenties die ten grondslag liggen aan het stimuleringsbudget nog verder te verduidelijken. Bij de vaststelling van de beleidsregels zullen wij met die suggesties rekening houden

Noordbrabants Museum

Op 7 februari 1997 behandelden uw staten de beleidsnota 1997 t/m 2000 van het Noordbrabants Museum (PS nr 7/97). Er werd toen besloten kennis te nemen van die nota, in afwachting van onze voorstellen voor het totale museumbeleid. Vooruitlopend op de gebruikelijke volumebepaling voor vier jaar, werd toen voorts besloten het subsidievolume voor het Noordbrabants Museum voor 1997 en 1998 te handhaven op het bestaande niveau. Daaraan lag, conform het advies van de Raad WOC, als overweging ten grondslag dat van het museum mag worden verwacht en verlangd zijn kerntaken binnen het bestaande subsidievolume te vervullen. Voor het Noordbrabants Museum lag in die beslissing als opdracht besloten: het leggen van accenten en het stellen van prioriteiten binnen het bestaande beleid.

De notitie 'Samen Sterk Museumwerk' trekt die beslissing en gedachtegang, handhaving van het bestaande subsidievolume, door naar de jaren 1999 en 2000. Om dit duidelijker tot uitdrukking te brengen hebben wij het ontwerp-besluit, wat dit punt betreft, aangevuld.

De Notitie 'Samen Sterk Museumwerk' bevat voor het Noordbrabants Museum een tweede, nieuwe opdracht. De notitie vraagt het museum om extra inzet voor zijn publiekgerichte taken en om het vervullen van een actieve rol bij het zichtbaar en toegankelijk maken van de "Culturele Biografie van Brabant". De notitie roept het Noordbrabants Museum op zijn visie op die ontwikkelingen en de beoogde inspanningen daarbij nader uit te werken. Het Noordbrabants Museum heeft daarop positief gereageerd en ons inmiddels een uitwerkingsnotitie in het vooruitzicht gesteld.

De commissie voor Cultuur, Onderwijs en Participatiebeleid heeft ons geadviseerd het door ons voorgestelde extra subsidie ad fl. 200.000,- voor 1999 en 2000, bestemd om die extra inzet en actieve rol te verwezenlijken, eerst dan aan het Noordbrabants Museum beschikbaar te stellen, nadat het museum zijn uitwerkingsnotitie, in te dienen vóór 1 januari 1999, heeft uitgebracht en wij, gehoord die commissie, met die notitie kunnen instemmen.

Wij kunnen ons vinden in dat advies. De behandeling van voornoemde uitwerkingsnotitie, waarin onder meer het zichtbaar en toegankelijk maken van de "Culturele Biografie van Brabant" aan de orde is, zal dan tevens kunnen dienen als kader voor verdere gedachteswisseling met de commissie voor Cultuur, Onderwijs en Participatiebeleid over de verhouding tussen cultuurhistorie en moderne kunst en de museale instellingen die de Brabantse cultuurhistorie in beeld brengen.

2 Voorstel tekstwijziging

Rekening houdend met het vorenstaande stellen wij voor om in de notitie 'Samen Sterk Museumwerk' de volgende tekstwijzigingen aan te brengen:

Provincie
Noord-Brabant

vervolg: 3

Bladzijde 2 (Noordbrabants Museum, een brandpunt in het bestel), zevende alinea:

De passage "In afwachting vant/mpubliekstaken" komt te vervallen en wordt vervangen door: *Hiervoor is, voorlopig voor twee jaar (1999 en 2000), jaarlijks fl.200.000,- gereserveerd, in afwachting van nadere uitwerking.*

Bladzijde 18 (De consequenties), vijfde alinea:

De passage "Daarvoor is extrat/m deze subsidieverhoging nader bezien" komt te vervallen en wordt vervangen door: *Wij verlangen van het Noordbrabants Museum extra inzet voor zijn publiekgerichte taken en ook een actieve rol bij het zichtbaar en toegankelijk maken van de "Culturele Biografie van Brabant". Wij hebben het Noordbrabants Museum verzocht zijn visie op die ontwikkelingen en de inspanningen daarbij nader uit te werken in een notitie. Wij willen die extra inspanningen kracht bijzetten. Wij stellen voor daartoe voorlopig voor twee jaar (1999 en 2000) jaarlijks een bedrag van fl. 200.000,- te reserveren. Na ontvangst van de notitie, waarin het Noordbrabants Museum zijn visie heeft uitgewerkt, zullen wij over deze zaak beslissen .*

Bladzijde 23, (De financiële consequenties) derde alinea:

De passage bij * "De extra middelent/mkarakter krijgen" komt te vervallen en wordt vervangen door: *De extra middelen worden voor twee jaar (1999 en 2000) voor het Noordbrabants Museum gereserveerd. Het bedrag maakt deel uit van het stimuleringsbudget. De beslissing over het al dan niet toekennen wordt genomen na ontvangst van de uitwerkingsnotitie, die wij tegemoet zien van het Noordbrabants Museum.*

3. Aanpassing ontwerp-besluit

Wij hebben het ontwerp-besluit aangevuld om te verduidelijken dat het structurele subsidie ten behoeve van het Noordbrabants Museum voor de jaren 1999 en 2000 gehandhaafd blijft op het bestaande niveau. Wij hebben dat verwerkt in bijgaande herzien ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
De griffier De voorzitter

M. Bruinsma

mr. F.J.M. Houben

Provincie
Noord-Brabant

's-Hertogenbosch: 16 oktober 1998
zaaknummer: 370273
afdeling: WEC
bijlage(n): -
onderwerp: **Notitie 'Samen Sterk Museumwerk'**

Provinciale Staten van Noord-Brabant;

Gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 30 juni 1998, nr 370273, inzake de Notitie 'Samen Sterk Museumwerk';

besluiten:

1. de notitie 'Samen Sterk Museumwerk' te aanvaarden als leidraad voor het te voeren beleid ten aanzien van musea in Noord-Brabant;
2. Gedeputeerde Staten uit te nodigen:
 - a. het jaarlijkse subsidiebudget ad fl 1.000.000,- (niveau 1998) voor "intensivering van museumbeleid" ingaande 1998 te besteden in overeenstemming met het beleid, zoals vastgelegd in de notitie 'Samen Sterk Museumwerk' en met inachtneming van de 'Verordening welzijn, educatie en cultuursubsidies, provincie Noord-Brabant 1998' en de door Gedeputeerde Staten vast te stellen beleidsregels voor het stimuleringsbudget voor musea, als bedoeld in sub d., zulks onder voorbehoud van eventuele door Provinciale Staten aan te geven nieuwe ontwikkelingen, die van belang zijn voor het voorts te voeren beleid;
 - b. het beleid op basis van de notitie 'Samen Sterk Museumwerk' medio 2000 en vervolgens om de vier jaar te evalueren, zulks in samenhang met de evaluatie van het beleid van het Noordbrabants Museum en de Brabantse Museum Stichting, en op basis van die evaluatie Provinciale Staten zonodig, gehoord de statencommissie belast met cultuur, opnieuw een voorstel te doen ter nadere bepaling van het voorts te voeren beleid ten aanzien van musea;
 - c. de statencommissie belast met cultuur met spoed te rapporteren omtrent de realiseringssmogelijkheden van een eventuele uitbreiding van de behuizing van het Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch, inclusief de daaraan verbonden investeringskosten en toekomstige extra exploitatiekosten, en aan Provinciale Staten zonodig, gehoord voor-noemde statencommissie, ter zake een voorstel voor te leggen;
 - d. beleidsregels vast te stellen voor het stimuleringsbudget voor musea en de "Beleidsregels subsidiëring museumcollecties, provincie Noord-Brabant, 1998" te herzien, een en ander in overeenstemming met het beleid, zoals vastgelegd in de notitie 'Samen Sterk Museumwerk';
 - e. de statencommissie belast met cultuur ingaande 1999 jaarlijks over het voorafgaande jaar verslag uit te brengen van de besteding van het stimuleringsbudget voor musea en het subsidiebudget voor museumcollecties.

Provincie
Noord-Brabant

vervolg: 2

3. De omvang van het structurele subsidievolume voor de Stichting Noordbrabants Museum voor de jaren 1999 en 2000 te bepalen op fl.2.994.275,- (niveau 1998), onder voorbehoud van aanpassing aan algemene loon- en prijsontwikkelingen vanaf 1998 en deze stichting uit te nodigen medio 2000 het tot dan toe gevoerde beleid te evalueren en de resultaten ervan te verwerken in een meerjarennota voor 2001 tot en met 2004.

's Hertogenbosch, 16 oktober 1998
Provinciale Staten van Noord-Brabant,
De griffier

De voorzitter

's-Hertogenbosch: 12 oktober 1998
zaaknummer: 370273
afdeling: WEC.
bijlage(n): --
onderwerp: Samen Sterk Museumwerk

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering: 16 oktober 1998

Aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

De commissie voor Cultuur, Onderwijs en Participatiebeleid heeft in haar vergadering van 23 september (eerste termijn) en 7 oktober 1998 (tweede termijn) het statenvoorstel inzake de Notitie "Samen Sterk Museumwerk" behandeld.

De meerderheid van de commissie stemt in hoofdlijnen in met uw voorstel, met inachtneming van het volgende:

Het extra subsidie ad. fl. 200.000,- voor 1999 en 2000 aan het Noordbrabants Museum, zal beschikbaar worden gesteld nadat Gedeputeerde Staten, gehoord de Statencommissie, hebben ingestemd met een uitwerkingsnotitie van het Noordbrabants Museum, in te dienen voor 1 januari 1999. Indien deze uitwerking ontoereikend is, zal dit bedrag worden toegevoegd aan het Stimuleringsbudget voor musea.

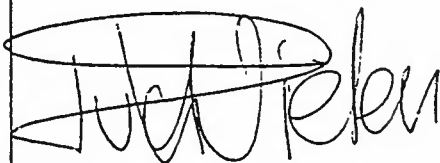
De CDA-fractie is van oordeel dat de voorgenomen extra subsidie voor 1999 en 2000 aan het Noordbrabants Museum toegevoegd dient te worden aan het Stimuleringsbudget voor musea. Het Noordbrabants Museum kan evenals andere musea een beroep op dit budget doen. Kwaliteitsnormen dienen maatgevend te zijn voor toekenning. Na de geplande evaluatie van het Noordbrabants Museum in 1999 zal integraal de positie van het Noordbrabants Museum in het Brabantse museumveld door Provinciale Staten vastgesteld moeten worden.

De fracties van de PvdA en van de SGP/RPF/GPV verzoeken u een nadere uitwerking te geven aan de verhouding tussen cultuurhistorie en moderne Brabantse kunst in het Noordbrabants Museum en tevens te onderzoeken welke andere cultuurhistorische musea in het subsidieverband met het Noordbrabants museum te brengen zijn.

De fractie van D66 verzoekt u het Statenvoorstel in te trekken en op basis van alle beschikbare gegevens, inclusief de resultaten van de besprekingen tot nu toe, een nieuwe kadernotitie voor te leggen.

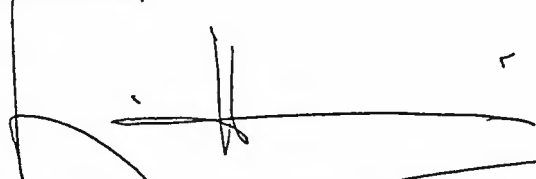
De overige gemaakte opmerkingen zijn opgenomen in het verslag van de vergadering.

De commissie voornoemd,
De secretaris,

G.W.M. van der Wielen

De voorzitter,

drs. H.M.A. Magis-Habets